

Maa- ja Ruumiamet
maaruum@maaruum.ee

Teie 06.03.2025

nr 6-8/25/4159

Meie 09.04.2025

nr 12-6/295-3

Maareformi läbiviimine (Kanepi vald, Kiriku tee 5)

Põlva maakond Kanepi vald Maaritsa küla Kiriku tee 5 (katastriüksus 28401:001:0376). Maaritsa õigeusu kirik (reg-nr 23843). Seisukoha küsimine, kelle omandisse peab jääma Kanepi vallas Maaritsa külas asuv Kiriku tee 5 katastriüksus.

Maa- ja Ruumiameti andmetel on kõnealuse katastriüksuse osas maareform läbi viimata, kuigi õigusvastaselt võõrandatud kirikuteenijate maa on omandireformi käigus õigustatud subjektile (Eesti Apostlik-Õigeusu Kirik) osaliselt tagastatud ja osaliselt kompenseeritud. Kanepi Vallavalitsus on Maa-ametile teatanud, et ei soovi katastriüksuse munitsipaalomandisse andmist ning puuduvad eelarvelised vahendid seal asuva kirikuhoone taastamiseks või lammutamiseks. Maa- ja Ruumiamet palub Kultuuriministeeriumi seisukohta, kas peetakse vajalikuks kultuurimälestise jätkuvat kaitset ja selle tagamiseks katastriüksuse oma haldusalasse ehk valitsemisele võtmist. Kultuuriministeerium omakorda pöördus meie poole.

Alused

1873. aastal valminud Maaritsa õigeusu kirik on ehitatud Johann Friedrich Baumani 1871. aastal valminud projekti järgi. Kirik suleti nõukogude ajal ning oli kasutusel kohaliku kolhoosi laohoonena. Peale kolhoosi lagunemist jäi kirik tühjaks.

Maaritsa õigeusu kirik asub Kiriku tee 5 (28401:001:0376) kinnistul, millele puudub otsene juurdepääs avalikult kasutatavalt teelt. See on tekitanud väga ebasoodsad tingimused mälestise kasutusse võtuks, mis kujutab endast riski hoone säilimisele.

Mälestiste kaitsmisel lähtutakse ettevaatuspõhimõttest, mille kohaselt peavad mälestisele suunatud tegevused vähendama mälestiste ja muinsuskaitsealade hävimise ohtu ning toetama väärtuste säilimist (muinsuskaitseaduse^[1] § 3 lg 4). Riik ja kohaliku omavalitsuse üksused arvestavad oma ülesannete täitmisel kultuuripärandi kui avaliku väärtusega ning teevad omavahel koostööd, et toetada kultuuripärandi säilimist ja kasutuses hoidmist (lg 7).

Põhjendused

1. mail 2019. a jõustunud muinsuskaitseadusega on seatud eesmärgiks korrastada mälestiste nimekirja selliselt, et see hõlmaks Eesti ehitatud kultuuripärandi esinduslikumat osa. Hetkel töötatakse välja meetodikat, mille käigus hinnatakse muu hulgas ka ehitismälestisena kaitse all olevate objektide vastavust riikliku kaitse eeldusele. Maaritsa õigeusu kiriku vastavust riikliku kaitse eeldusele hinnatakse selle protsessi käigus. Hetkel tuleb mistahes otsuste tegemisel lähtuda sellest, et hoone on mälestis.

Kinnistu piirid ei toeta mälestise kasutamist. Selle võimaldamiseks on vaja korrigeerida kinnistu piire selliselt, et hoone ümber oleks selle teenindamiseks vajalik maa, mis tagab ehitise sihtotstarbelise

^[1] Muinsuskaitseadus, <https://www.riigiteataja.ee/akt/111032023045>

kasutamise, hooldamise (nt remont), ohutu ekspluateerimise (nt avarii-, pääste- ja sanitaarkujad) ning füüsilise säilimise, samuti tuleb luua juurdepääs avalikult teelt (Vabariigi Valitsuse 30.06.1998 määrus^[2] nr 144 § 4 lõige 2).

Seisukoht

Hoone on ehitismälestisena riikliku kaitse all. Olenemata pooleliolevast mälestiste nimekirja ülevaatamise protsessist, tuleb otsuseid tehes lähtuda objekti praegusest kaitsestaatusest, kuna ei ole alust arvata, et see kindlasti muutub.

Mälestise säilimise tagamiseks peab mälestise omanik või valdaja mälestist hooldama ning vajaduse korral remontima. Oleme seisukohal, et Maaritsa õigeusu kiriku säilimine ei eelda hoone sakraalse funktsiooni jätkamist, mistõttu teeme ettepaneku kaaluda erinevaid kasutusotstarbeid, kui see aitab kaasa kirikuhoone säilimisele. Sellest lähtuvalt ei pea hoone omanik olema usuline ühendus.

Juhime tähelepanu, et kinnistule puudub ligipääs ilma eraomandis olevat kõrvalkinnistut ületamata ning kahe kinnistu vaheline piir kulgeb vahetult kiriku peaukse eest. Vaba ligipääs ja mõningane ruum hoone igal küljel on hoone kasutamise ja hooldamise tagamiseks oluline. Teeme ettepaneku koostööks kinnistupiiride täpsustamisel selliselt, et edaspidi oleks hoonele juurdepääs tagatud.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Mihkel Kaevats
osakonnajuhataja

Mihkel Kaevats 628 2259
Mihkel.Kaevats@kul.ee

^[2] Vabariigi Valitsuse 30.06.1998 määrus nr 144 "Ehitise teenindamiseks vajaliku maa määramise korra kinnitamine", <https://www.riigiteataja.ee/akt/109012014010>